

'n Lyf onthou.

Riette Rust. Pretoria: Protea Boekhuis, 2012. 168 pp. ISBN 978-1-86919-548-9.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v49i2.23>

'n *Lyf onthou* is 'n deurgekomponeerde bundel kortverhale waarin erotiek, liefde, verhoudings, en veral seksuele ervarings van velerlei aard aan die bod kom. Die tematiek is wel nie beperk tot die seksuele nie—aftakeling deur siekte, ouderdom en verslawing, en liggaamlike gebrek, kom ook ter sprake in van die verhale.

In die eerste verhaal, "Yesterday, today and tomorrow", word twee karakters, Mia en Teo, bekendgestel wat weer, in 'n latere konteks, figureer in die slotverhaal, "Queen of the rose garden". Die deurlopende tema van buite-egtelike verhoudings word in die openingstuk aangespreek. "Song vir Zeus" is vlot geskryf en werk met 'n tipe verhulling wat egter te bekend aandoen en deur die skerpsinnige leser voor die slot uitgesnuffel gaan word. "God se wil" het as aangrypende gegewe 'n gestremde kind wat na 'n spesiale skool gestuur word waar—so vermoed haar ouers—sy gemolesteer word. Die wending in dié verhaal is goed.

"Vanielje", met die tema van sado-masochisme en dominasie, is myns insiens een van die sterkste verhale in die bundel en doen deels gestand aan Marius Crous se belofte op die agterplat dat die leser hier met "geile verhale oor die liggaam, die erotiek en die sluimerende wellus" te make gaan hê. 'n Gefrustreerde vrou vind 'n "meester" op die internet en die sekstoneel tussen die twee is werklik goed geskryf. Die op slot werk ook slim.

"Om jou man te kan staan" is vanuit die perspektief van 'n gay man geskryf, maar oortuig nie, deels weens die stereotiepe karakters en situasies. In "Ys" breek die woede van nog 'n seksueel-gefrustreerde vrou sterk uit, maar die verhaal word verby die slot geskryf.

Gedeeltes van "As good as it's going to get"

is knap geskryf—veral die ingebedde artikel oor plaaswerkers waaraan Heleen, die sentrale karakter, werk. In "Spoor" duik seksuele molestering weer op; die ek-verteller, Rita, is die objek van begeerte van Marco, die "uitlander". "Kyk vir my soos kos" beeld verskeie korrelasies tussen eet/vreet, kos en seksuele begeerte oortuigend uit. "Eer jou vader" bou voort op die tema van 'n alkoholis-vader wat reeds in die (onoortuigende) "Kersfees in Florence" geopper word.

"Blou dogtertjie" is een van die sterker verhale in die bundel. Molestering en aborsie word hier skrikwekkend uitgebeeld. Die vermelde sluitstuk, "Queen of the rose garden", bring 'n mate van *closure* vir Mia, die hoofkarakter in die eerste verhaal. Die vigskwessie word hier eerlik en realisties benader, maar die slot kon fyner afgewerk gewees het.

Voldoen die boek aan die belofte wat op die agterplat gemaak word: "Die liefde, erotiek en seks kom ter sprake soos selde tevore in Afrikaans [...] Beslis 'n boek vir die volwasse leser!?" Myns insiens nie, en wel om die volgende redes: tematies sowel as stilisties is die erotiese en seksuele temas al veel beter en oortuigender in Afrikaans verken deur skrywers soos Riana Scheepers, Rachele Greeff, Koos Prinsloo, Danie Botha en Johann de Lange, wat nie een terugdeins van hul onderwerpe nie, maar dit brutaal-eerlik benader en daardeur oorrampel word. Rust se verhale is te versigtig, te terughoudend, te "voorstedelik", soos een kritikus dit tereg beskryf het. Plaas hierdie verhale naas dié van Anaïs Nin, Henry Miller, Maxim Jakubowski, Sonia Florens en selfs Anne Rice, en die flou aanslag staan nog sterker uit.

Daar is verskeie stilistiese kwessies wat in die verhale pla. Die stelwyse *adjektief/bywoord + werkwoord + selfstandige naamwoord/onderwerp* is so te sê deur Marlene van Niekerk in haar prosa "gepatenteer" in Afrikaans. 'n Paar voorbeeld hiervan: "Bros is hulle (18); "Lank is sy wimpers" (71); "Gewigloos voel sy ook"

(144). Rust se herhaaldelike gebruik van hierdie konstruksie slyt dit uit en werk op die lang duur irriterend. Van die verhale, soos “Onwaarskynlike gerubyn”, “Alles vir ’n storie” en “Kersfees in Florence”, sou ook kon baat vind by heelwat afwerking.

Dan is daar twyfelagtige terminologie wat ’n tipe naïwiteit in die hand werk en van die verhale in die rigting van vrouetydskriftekste stuur. Sal ’n woedende karakter die volgende sê: “As ek die wetter vang wat aan Selma vat, sny ek self sy penis af” (39)? ’n Mens kan aan ’n paar sterker terme as “penis” dink hier, selfs al is die spreker ’n dominee. In “Alles vir ’n storie” ontdek Nadia, terwyl sy na ’n masturberende man kyk, dat haar “perineum” nat is. Die man weer, vra: “Sal jy ’n problem hê as ek klimaks?” (89). Sal mense in daardie situasie in sulke kliniese terme dink of praat? Dis te betwyfel. Hier vra die konteks eweneens vir ander terme. Waarom deurlopend na ’n karakter, Marco, verwys as “die uitlander” in “Spoor”? Dit sou voldoende gewees het om hom aan die begin só voor te stel en daarna by sy noemnaam te bly.

Alhoewel daar dan ’n paar leesbare verhale is, is die oorkoepelende indruk een van ongelykheid, van ’n groottoog verteller wat die oppervlak bestryk, maar nie die tematiek ver genoeg gevat het nie.

Henning Pieterse
henning.pieterse@up.ac.za
Universiteit van Pretoria
Pretoria